

dā : nullo capto inde discesserunt .

H. ricus Maſtus, miles quidem egregius , familiaris ejus accuſante, in profugii ſuſpicionem venit ; Scipio utrunque capi , & in carcerem trudi fecit . Negante deinde familiari natione Siculo , Dominum eſſe reum , Hericus liberatus eſt ; qui familiari oculum dextrum eripuit, nares truncavit , aures abſcidit , & dexteram amputavit ; factum me hercle inhumanum , & crudele , cui rei ego libenter adfuſſe no- luiffem , ſed alia quadam pœna Siculum affi- ciendum exiſtimabam .

Karolus Comes, Bracchii maximi Ducis fi- lius , ſtructis quinque cohortibus cum Urſo Urſino, Duce quidem magnanimo , & Roberto Athenienſi, cum peditibus quingentis , qui- bus præerat , ad cancellos uſque Pavoni Bri- xienſis agri Oppidi excurrunt , & armenta ex antemurali , ne parvo quidem numero rapiunt ; quod factum poſteaquam Sfortiani milites fen- ſere , qui erant apud Prabuinum , quod Oppi- dum duobus millibus paſſuum inde diſtabat , Pavonenſibus ſubſidium ferunt , prædam primo congreſſu vendicant . Bracchiani verò robore affecti , ereptæ prædæ gratiâ mori malunt , quàm rem partam amittere , & gloriam ; ergo conferunt manus . Hic pugna acerrima, Marte dubio, orta eſt , nunc victis , nunc victoribus Bracchianis ; ſed cùm ad extremum veſtigia- verterent , progreſſi Melonum amnem, frontem ad hoſtes convertunt . Hic acruſ dimicatur . Tandem copiæ Sfortianorum fugatæ ſunt , cap- tis militibus ſex & decem , ex Bracchianis tri- bus equis ; hinc inde pluribus eviſceratis, uno ex hoſtibus cæſo , ac vulneratis ab utraque parte quàm plurimis .

Scipio cum Legatis ſapientiſſimis plures dies conſilii indulſerunt , de rebus agendis di- judicantes , utiliſſe caſtra commutare , cùm jam Ponſivici Oppidum vallo fortiſſimo , & antemurali munitum foret , tricentis peditibus pro loci tutela dimiſſis ; ſed grande facinus ante facere excogitavit , tanta eſt animi Scipionis excellentia ; nam VIII. Idus Julias Annibalis caſtra vi ſuperare , diripere , ac tandem exu- rere inſtituit ; ſolis Legatis conſilium aperit , quod cùm ſatis veriſimile videretur , laudata mirificè providentia Imperatoris . Id ſuit ejuſ- modi : Scipio veſperi poſt cœnam , jubet omnes exercitus Duces , omnes Cylarchas , & Centuriones , armis accingi , nec cauſam cui- piam aperit . Ignem tectum in vaſulis inter domeſticos ejus diſtribuit . Vocatis deinde Du- cibus , luculentiffima , brevisque oratione om- nes hortatur , omnes admonet , ſe ea nocte huic bello finem , Deorum auxilio , impoſitu- rum : *Hoſtem , inquit , incautum offendemus , cujus caſtra ingredi , diripere , & incendio con- ſumere , nihil eſt , quod prohibeat nobis ; omnes hoſtium milites , omnes Duces captos habebi- mus , & ipſum quidem Annibalem , ſi volet for- tuna omnipotens , capiemus : tabernacula noſtra , ſpoliis hoſtium , ac manubiis repleta erunt om- nia . Si hoc conſilium Annibal præſentiſceret , & adventum noſtrum , accinctus armis expecta- ret ; invademus nihilominus omnem ejus mili- tiam , quandoquidem ſumus & equite , & peditibus fortiores . Scimus enim invaſos , pene ſemiſepul- tos eſſe ; quare latis auſpiciis , ſi placet conſi- lium , hoſtem petamus .* Perplacuit Ducibus hæc ſententia , ac ſpem fronte oſtendentes : *ſequamur quò nos ire jubet Scipio ,* conclamaverunt . Principio ſex & triginta cohortes inſtructæ , juſſæque iter arripuerunt , ex duabus & quin-

Tom. XXV.

A quaginta , quæ in caſtris tunc aderant , præ- miſſis peditibus expeditis quinque ſerè millibus, ſagittariis mille , ſcoppetteriis , & funditoribus quingentis , ac ſeorſum illis , qui ignes in ca- ſtra jacerent . Eunt per Pontem ſupra Olium- amnem , & cum Scipione unâ Vir ille ſapientiffimus , ac loco , & tempore feſtiffimus , alter Legatorum Jacobus Antonius Marcellus , quem benignitate , rerum conſiciendarum cele- ritate , & fide maxima nemini Venetorum ſe- cundum jure optimo dixerim . Alter verò natu major ad caſtra tegenda cum parte Exercitus reſtitit , Paſcalis Maripetrus , quem gravitate , ſapientia , vitæ integritate , & juſticia audeo præſtantiffimum dicere . Res ad Annibalem . B illico delata eſt ; intruit milites omnis ordinis Imperator ſagaciffimus , pedites , & ſagittarios per loca ſua diſponit , & ducit extra cancellos acies ſex , ex octo & quadraginta , quas tunc ſecum habebat . Ipſe , armis perlucentibus cir- cumfuſus , expectat hoſtis adventum , cujus vo- ces jam facile audiri poterant , propterea quòd & reſtum iter perdiderant , & ad ſociorum clamorem omnes reducebantur . Quod fuerat Scipioni ac Legato , qui ſemper aſſitebat Im- peratori , moleſtiſſimum , adeoque , ſi licuiſſet , & fieri ſine Exercitus detrimento potuiſſet , acies perlibenter reſſeſſerunt . Tandem ſperans in virtute militum , Scipio jubet expeditos pe- dites , & ſagittarios Sinigi cancellos viriliter invadere . Haud ſecus ac juſſi , faciunt , movent arma , & clamorem ingentem cum tubarum ſonitu . Sfortiani ſuperſunt vinetis cum cohori- tibus equeſtris ordinis ſex , & peditibus ſerè mille . Reſciantur Veneti , ac paulatim veſti- gia ſeſtentes , in fugam converſi ſunt , vulne- ratis , cæſique quàm plurimis , non ſuâ , ſed equitum culpâ , qui illis ſubſidium negligenter attulere . Tandem tres acies ſuccenturiatæ ſunt , una domeſtica ſamiliæ Imperatoris , ac duæ Karoli Comitæ ; hæc pedites diſperſos ab in- genti periculo liberaverunt . Tum Scipio , qui peditum Legionem ad inſidias in nemore quodam paraverat , quod erat juxta Sinigum ad quingentos paſſus , ſimulans ſuos milites revo- care , acies ac pedites reſſeſcit . Sfortiani au- dentibus inſequuntur , opinantes neminem in nemore per inſidias latitare . Ergo ſine ſuſpi- cione putabant ſe ſe victoriam confeſcuturos ; ſed poſteaquam ad medium ſilvæ perventum eſt , Scipionis nomen conclamantes , prodeunt pedites Bracchiani, Pamalias ante omnes, fron- tem convertunt , acies revocant , ſuperſunt hoſ- tibus , qui contra fortiter ferientes , nomine ſui Imperatoris freti ſunt . Hic crudelis pugna conſeritur , hic domeſtica Scipionis acies pug- næ princeps fuit , hic Karolum Comitem nulli, præter Scipionem , in eo prælio ceſſiſſe judicavi- mus . Hic Capuanus , nunc Ducis , nunc mili- tis partes mirificè agebat . Vincuntur denique Sfortiani , Bartholomæo Quarterio Annibalis Præſecto militari ad terram proſtrato , captis viginti militibus , & nonnullis equitibus levio- ribus , equisque ceterorum ſerè omnium aut vulnere conſoſis , aut eviſceratis ; ex Venetis in primo congreſſu quàm plurimi pedites , & quinque milites capti reperiuntur , qui omnes militari conſuetudine , amotis armis , utrinque liberantur . Interea Scipionis acies quædam paulatim regrediebantur , & peditum copiæ præcedebant . Parte alia , Annibal ſuas copias ſuo ordine contra Scipionem intruebat . Quod ubi Scipio prudentiffimus cognovit ; non eſt , inquit ad Legatum , *commorandi tempus , ni-*

C

mium